

STICHTING
BEDRIJFSTAKREGELINGEN
DAKBEDEKKINGSBRANCHE

Toolbox

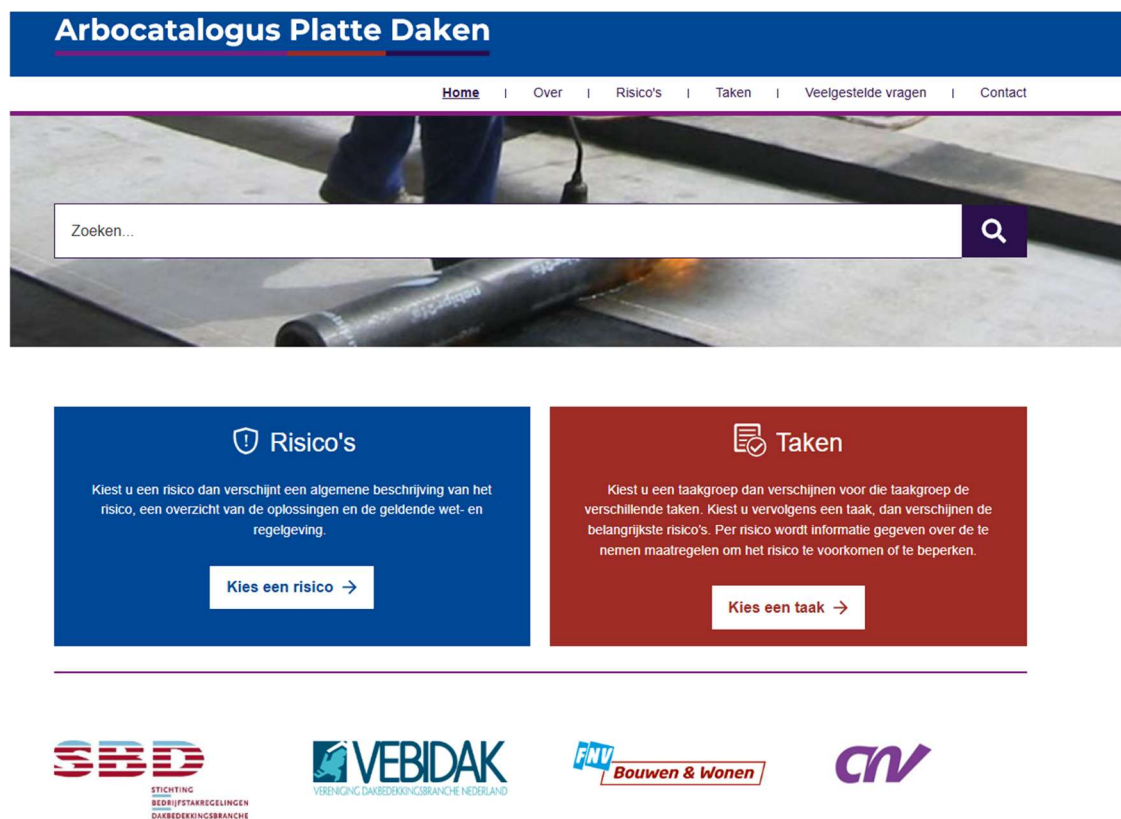
Ladders 2026

Inhoudsopgave

Toolbox veilig ladder gebruik 2026	2
Belangrijk.....	3
Feiten en gevolgen	4
Oorzaken incidenten/ongevallen	5
Eerst kiezen: een veilige dakopgang	7
Controle vóór gebruik	7
Veilig opstellen	9
Borgen van de ladder	11
Veilig klimmen en dalen	12
Overstappen naar het dak.....	13
Gereedschap en materiaal	14
Omgeving en weersomstandigheden.....	15
Ladder als werkplek: alleen bij hoge uitzondering.....	16
Onderhoud, keuring en vervoer	17
Wie heeft welke verantwoordelijkheid?	18
Laatste controle op de werkplek.....	19

Toolbox veilig ladder gebruik 2026

Afbeelding 1 Schermafdruck website Arbocatalogus Platte Daken

Deze toolbox is opgesteld in lijn met de Arbocatalogus Platte Daken.

Het doel van deze toolbox is bewust omgaan met laddergebruik en duidelijke afspraken maken over de keuze, de opstelling en het gebruik van een ladder.

Bij het werken met ladders en trappen is er altijd sprake van valgevaar. Niet alleen door de hoogte, maar ook door het gebruik, de omgeving en de gemaakte keuzes. Ladders vormen één van de grootste oorzaken van ernstige arbeidsongevallen.

Een ladder is een vertrouwd hulpmiddel. Juist daarom kan het gebruik vanzelfsprekend lijken. Maar vertrouwd is niet hetzelfde als veilig. Ook een val van beperkte hoogte kan ernstig letsel veroorzaken.

Belangrijk

Er bestaat geen veilige valhoogte! Ook bij, of juist bij, bergingen, garages, uitbouwen enz. moet de ladderveiligheid op orde zijn. Bij lekkages of als iets 'even' moet is de eigen veiligheid belangrijker dan het werk!

De toolbox vervangt **geen** praktische instructie, opleiding of instructies van de fabrikant. Deze zijn leidend. De werkgever dient voor elk arbeidsmiddel de handleiding beschikbaar te stellen.

1. Veiligheids- en gebruiksinstructies voor alle ladders en trappen

WAARSCHUWING – Een val van een ladder, of trap kan tot ernstig letsel of de dood leiden. Alle veiligheidsmaatregelen in acht nemen.

Lees de instructies zorgvuldig.

WAARSCHUWING – Gevaar door elektriciteit. Beoordeel alle elektrische risico's in het werkgebied, zoals leidingen en andere elektrische apparatuur. Gebruik de ladder niet waar elektrische risico's bestaan.

Controleer na ontvangst en vóór ieder gebruik of de ladder onbeschadigd en veilig voor gebruik is. Gebruik een beschadigde ladder of trap niet.

Maximale totale belasting.

Gebruik de ladder niet op een ondergrond die niet vlak of niet stevig genoeg is.

Niet overstrekken.

Zet de ladder of trap niet op verontreinigde grond.

Maximum aantal gebruikers.

Beklim de ladder of trap alleen met het gezicht naar de ladder of trap.

Houd tijdens het gebruik de ladder of trap met minimaal één hand vast. Neem extra veiligheidsmaatregelen als dit onmogelijk is.

Vermijd werkzaamheden die de ladder of trap zijdelings belasten, zoals boren in harde materialen.

Draag tijdens het gebruik van een ladder of trap geen uitrusting die zwaar of moeilijk te hanteren is.

Draag geschikt schoeisel bij het beklimmen van een ladder of trap.

Gebruik de ladder of trap niet als u niet fit genoeg bent. Door bepaalde medische aandoeningen of medicatie, alcohol en drugsgebruik kan het gebruik van de ladder of trap onveilig zijn.

Afbeelding 2 voorbeeld gebruikshandleiding

Feiten en gevolgen

49%

Van alle bouwongevallen komt door een val

44%

Van de ladderongevallen gebeurt in de bouw

Uit cijfers vanuit de NLA blijkt dat 2% van de ongevallen leidt tot overlijden. Van de 100 medewerkers met een arbeidsongeval overlijden er dus 2.

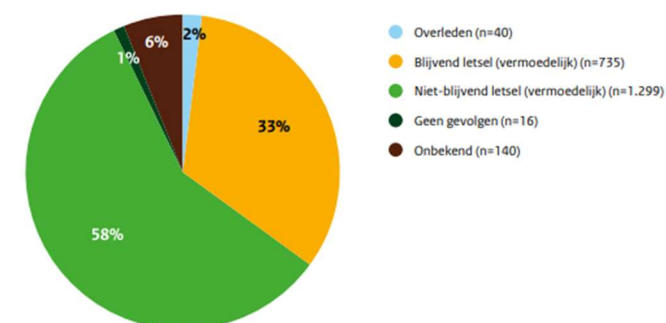
33% van de ongevallen leidde tot blijvend letsel. Van de 100 medewerkers met een arbeidsongeval zijn er 33 die blijvend letsel hebben.

Kort gezegd: **35%** van deze ongevallen heeft een ingrijpende impact op het leven van de medewerker en zijn omgeving.

Tabel 3.2 Aantal en percentage ongevallen per ongevalshoofdtype, uitgesplitst naar ernst van het letsel, 2025

Hoofdtype arbeidsongevallen	Overleden		Blijvend letsel (vermoedelijk)		Niet-blijvend letsel (vermoedelijk)		Geen gevolgen		Onbekend		Totaal	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Vallen	7	1	127	15	659	77	5	1	59	7	857	100
Door iets geraakt	5	1	148	34	254	59	1	0	23	5	431	100
In contact met arbeidsmiddel of object	9	2	335	59	188	33	2	0	35	6	569	100
Ongeluk met voertuig of rijdend werktuig	14	8	43	24	105	60	1	1	13	7	176	100
Bedolven, verdrinking of decompressie	3	38	1	13	4	50	0	0	0	0	8	100
Contact met schadelijke stof of atmosfeer	0	0	20	41	20	41	4	8	5	10	49	100
Contact met vuur, brand, explosie of elektriciteit	2	7	19	66	7	24	1	3	0	0	29	100
Extreme fysieke belasting	0	0	6	40	7	47	1	7	1	7	15	100
Fysiek contact met mens of dier	0	0	36	38	55	57	1	1	4	4	96	100
Totaal	40	2	735	33	1.299	58	16	1	140	6	2.230	100

Figuur 3.1 Ernst van het letsel, 2025

Afbeelding 3 Tabel en diagram aantal en type arbeidsongevallen

Oorzaken incidenten/ongevallen

Wie heeft er zelf een incident gehad met de ladder?

Meest voorkomende oorzaken van incidenten en ongevallen zijn:

- De ladder kan omvallen of wegglijden;
- Misstappen op ladder;
- Evenwicht verliezen;
- Ladder ongecontroleerd “inzakken”.

Indirecte oorzaken:

- Verkeerd ladderdeel toegepast
- Afwezige ladderborging
- Gladde ondergrond
- Verkeerd opstellen ladder
- Reiken/strekken op de ladder
- Te korte ladder gebruiken
- Materiaal/materieel transporteren met de ladder
- Werken op een ladder
- Kapotte of beschadigde ladder gebruiken
- Te wild/snel de ladder op en af gaan
- Harde wind
- Geraakt worden door derden (openslaande deur, vervoersmiddelen en personen)

Afbeelding 4 Type ladder plaatsing voor deur

Afbeelding 5 Beschadigde ladder en verkeerd ladderdeel

Wat doen wij om valgevaar te voorkomen (arbeid hygiënische strategie)

De werkgever moet altijd eerst naar de hoogste vorm van veiligheid (bronaanpak) kijken, voordat een volgend (lager) niveau van beveiliging mogelijk is. Met iedere stap omlaag neemt het risico van fouten, verkeerd gebruik toe.

Het is alleen toegestaan een niveau te verlagen als dat aantoonbaar, risico gewogen, onderbouwd én vastgelegd is in de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E). In de onderbouwing worden de technische, uitvoerende en economische redenen uitgewerkt.

Dit is het redelijkerwijsprincipe. Die afweging geldt voor elk niveau opnieuw.

Uitspraken van rechtbanken laten zien dat er te snel en te vaak voor een te lage vorm van tijdelijke beveiliging gekozen wordt. Tijdelijke collectieve beveiliging is veelal de norm.

Economische redenen zijn vaak geen goed argument als het gaat om het voorkomen van ongevallen en incidenten. Niet de aanneemsom is leidend maar het mogelijke letsel!

Volg altijd de juiste volgorde en kies voor het hoogst haalbare niveau!

Afbeelding 6 Weergave risiconiveau voor de dakdekker

Eerst kiezen: een veilige dakopgang

Deel B. Oplossingen voornamelijk gericht op het voorkomen van verticaal valgevaar

Oplossing 4 Veilige dakopgang

Collectief/individueel

Manieren van veilige dakopgang zijn:

Collectieve maatregel

1. Van binnenuit met een permanente trap, via een deur;
2. Van binnenuit met een permanente trap, via een raam of dakluik;
3. Personenlift;
4. Trappentoren;
5. Steiger;
6. Gevelladder, kooiladder (met rustbordessen);

Als een collectieve maatregel technisch niet mogelijk is, dan wordt gekozen voor een individuele maatregel.

Individuele maatregelen

7. Verplaatsbare ladder (onder voorwaarden, zie ook oplossing Ladders ter overbrugging van hoogteverschillen).

Toelichting

Bij de voorbereidingen van werkzaamheden op een plat dak worden afspraken gemaakt met de opdrachtgever of hoofdaannemer over het voorkomen van valgevaar. Het gaat hierbij om het veilig bereiken van het dak (veilige dakopgang) én om het veilig werken op het dak (zie oplossing Werken op hoogte).

Afbeelding 7 Trappentoren

Controle vóór gebruik

Een keuringssticker maakt een beschadigde ladder niet veilig. Kijk voor iedere inzet zelf of de ladder compleet, geschikt en onbeschadigd is.

Controleer de ladder

Sporten en stijlen: geen scheuren, verbuigingen, losse delen of ernstige corrosie.

Laddervoeten en antislip: aanwezig, vast en niet versleten. Sporten en greepvlakken zijn schoon.

Borgingen of opsteekhaken in goede staat.

Controleer de toepassing

Het type, de lengte, de opstelling en de toegestane belasting passen bij het gebruik. Tel kleding en gereedschap mee.

Bij een schuif- of telescoopladder zijn alle vergrendelingen en de voorgeschreven overlap gecontroleerd.

De gebruiksaanwijzing is beschikbaar en de inspectietermijn is niet verlopen. Je weet hoe je deze ladder veilig gebruikt.

Gebrek, ontbrekend onderdeel of twijfel? Niet gebruiken. Zet de ladder apart, voorkom dat een collega hem pakt en meld het aan de werkgever.

Afbeelding 8 verlopen keuring

Veilig opstellen

max. 7,5 m

Te overbruggen hoogteverschil bij gebruik als toegang

65–75°

Hoek tussen de ladder en de ondergrond

min. 1 m

Uitsteken boven het afstapniveau

- Kies een onbeweeglijke, draagkrachtige, harde, vlakke en stroeve/ruwe ondergrond. Niet op losse/gladde stenen/plavuizen, folie, losliggende isolatieplaten, gladde dakbedekking/folie, vervuilde en andere gladde ondergronden (alg, ijs, sneeuw enz.).
- Laat de ladder op de voeten rusten, niet op een sport. Beide stijlen krijgen voldoende steun; de sporten blijven horizontaal.
- Het is niet toegestaan om het/de bovenste deel/delen van een schuif-/reformladder als losse ladder te gebruiken. De reden hiervan is dat deze geen uitgebogen bomen en/of stabilisatiebalk heeft.
- Steek eerst het bovenste/voorstel deel op, daarna pas het middelste deel.
- Zorg ervoor dat de ladderdelen elkaar minstens twee sporten* overlappen bij uitschuiven (*volg instructie fabrikant).
- Laat de bovenkant steunen tegen een constructief geschikt deel. Een kwetsbare dakgoot, ruit of dakrand is geen vanzelfsprekend steunpunt.
- Gebruik een aanwezige vaste opstelplaats of geschikt borgingspunt. Houd de vooraf afgesproken laddertoegang op dezelfde plek.

Ladder NOOIT van boven verplaatsen en/of bewegen!

Gebruik ladders met sporten altijd onder de correcte hoek.

Gebruik ladders met treden alleen als de treden horizontaal zijn.

Ladders die worden gebruikt voor toegang tot een hoger niveau, moeten minstens 1 m boven het aanlegpunt uitsteken en gezeurd worden indien nodig.

Gebruik de ladder uitsluitend in de aangegeven richting (alleen van toepassing wanneer het ontwerp van de ladder dit noodzakelijk maakt).

Laat de ladder niet tegen ongeschikte oppervlakken leunen.

Ga niet op de bovenste drie treden/sporten van een leunende ladder staan.

Afbeelding 9 Onderdeel gebruikershandleiding

Afbeelding 10 Verkeerd ladderdeel, onveilige opstelling

Afbeelding 11 Gladde ondergrond

Afbeelding 12 Onderste boven, te korte ladder, niet geborgd en gevaarlijke opstelplaats

Borgen van de ladder

De ladder mag niet onderuit schuiven of zijwaarts wegschuiven. Een stabiele ondergrond, goede laddervoeten en de juiste borging horen bij elkaar.

Tegen onderuit schuiven

Gebruik een passende borging of stabilisatie aan de voet en/of een daarvoor geschikte bevestiging. Beoordeel ook of de ondergrond kan wegzakken of verschuiven.

Een brede voet is geen vervanging voor de beoordeling van de hele opstelling.

Afbeelding 13 Ladderborgriem

Tegen zijwaarts schuiven

Zorg dat beide stijlen bovenaan goed steunen. Gebruik passende haken, klemmen of borgriemen en een geschikt bevestigingspunt.

Afbeelding 14 Laddermat

Veilig klimmen en dalen

Klim rustig, met je gezicht naar de ladder. Houd beide handen vrij om je vast te houden en blijf tijdens het bewegen op drie punten in contact met de ladder.

2 voeten + 1 hand

Als je een hand verplaatst

2 handen + 1 voet

Als je een voet verplaatst

- Daal op dezelfde manier af. Spring niet van de ladder en sla geen sporten over.
- Draag veiligheidsschoenen met schone, stroeve zolen. Losse banden en veters zijn niet toegestaan. Zorg dat kleding of losse banden niet achter de ladder kunnen blijven haken.
- Rugtassen strak tegen het lijf dragen (niet één band over de schouder).
- Houd je lichaam tussen de stijlen. Niet ver zijwaarts reiken of de ladder verplaatsen terwijl je erop staat.
- Er staat niet meer dan één persoon op de ladder.

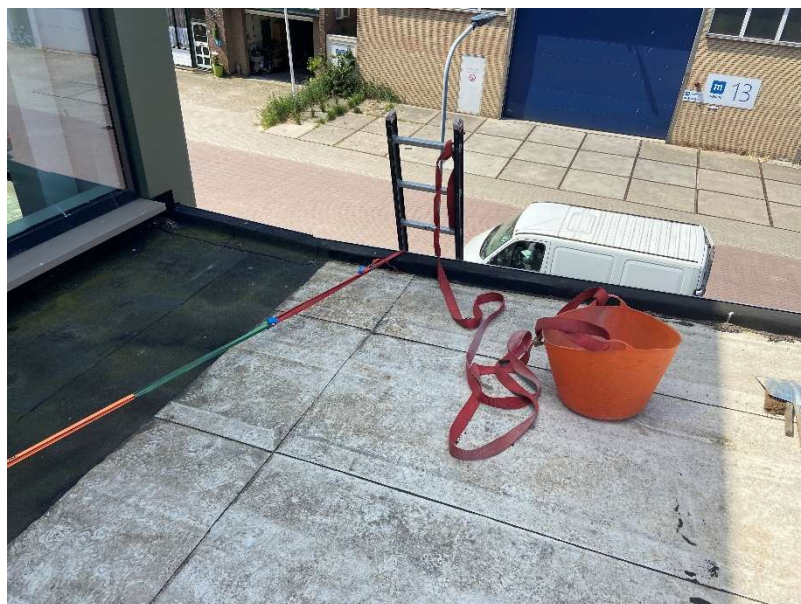
Afbeelding 15 Loszittende schoenen

Overstappen naar het dak

Een veilige ladder is nog geen veilige daktoegang.

- Bekijk vóór het opstellen waar je boven uitkomt. De overstap, het dakluik en de route naar de werkplek horen bij dezelfde risicoafweging.
- Zorg voor minimaal 1 meter uitstekende ladder en bruikbaar houvast. Gebruik een passende uitstaphulp als de situatie dat vraagt.
- Je moet beheerst kunnen afstappen. Niet springen, ver reiken of langs een onbeschermd dakrand manoeuvreren.
- Beveilig de uitstap en de aansluitende route tegen vallen. Een open dakluik is ook een sparing; laat daar geen onbeveiligde opening achter.
- Houd de afstap en vluchtroute vrij van doorvoeren, dakrollen, slangen, gereedschap en afval.

Kun je niet veilig van de ladder naar de beveiligde werkplek komen? Stop en laat eerst de toegang op-/afstapplaats aanpassen!

Afbeelding 16 Struikelgevaar op-/afstap

Afbeelding 17 Te korte ladder, niet geborgd en gevaarlijke uitstap

Gereedschap en materiaal

De ladder is geen route om dakrollen, gasflessen of isolatieplaten met de hand omhoog te dragen. Regel het materiaaltransport apart, met een daarvoor geschikt hijs- of transportmiddel.

Bij het klimmen

Beide handen blijven vrij. Dus geen brander, boormachine, emmer of losse materialen in de hand.

Klein gereedschap mag alleen veilig opgeborgen mee, bijvoorbeeld in een passende gereedschapsgordel, of transporttas. Het mag niet vallen, blijven haken of je uit balans brengen.

Tel de totale belasting mee: persoon, kleding, gereedschap en overige spullen.

Bij werk vanaf de ladder

Een voorwerp blijft lichter dan 10 kg en materiaal kleiner dan 1 meter. Dat zijn grenzen, geen toestemming om alles daaronder mee te nemen.

Je moet voortdurend met minstens één hand houvast houden. Gereedschap dat twee handen of veel kracht vraagt, past daar niet bij.

Beoordeel ook terugslag, trekken, duwen en windvang. Een licht maar groot voorwerp kan je uit balans brengen.

Plan eerst hoe het materiaal boven komt. Voorkom dat de ploeg ter plekke een onveilige oplossing moet improviseren!

Afbeelding 18 Gereedschaprugzak

Afbeelding 19 Acculift

Omgeving en weersomstandigheden

Een opstelling die bij de start veilig leek, kan later onveilig worden. Beoordeel opnieuw bij veranderend weer, ander verkeer of werkzaamheden in de omgeving.

WIND

Gebruik geen ladder vanaf windkracht 6. Stop eerder bij rukwinden, wind tussen gebouwen of verlies van stabiliteit.

GLADHEID

Niet klimmen bij gladde/vervulde sporten, voeten of afstap. Ook regen, sneeuw en ijsel kunnen de toegang onveilig maken.

VERKEER EN DEUREN

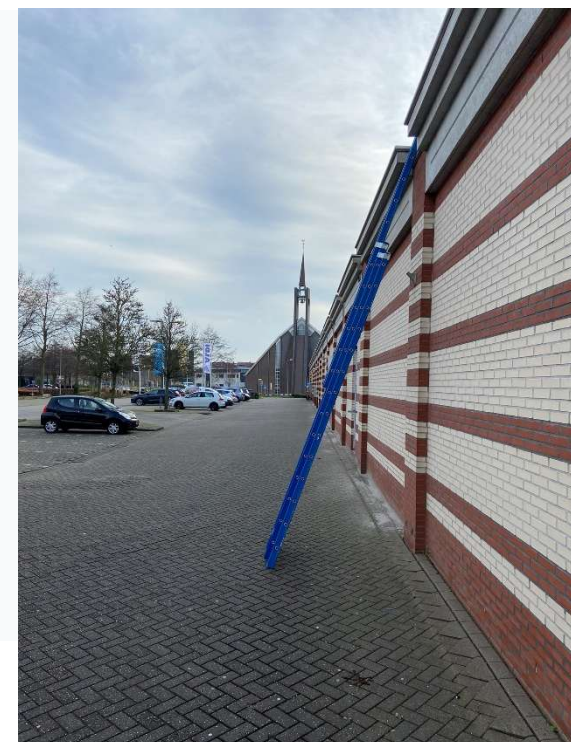
Voorkom aanrijden en aanstoten. Zet de werkzone af en blokkeer deuren, poorten of automatisch bewegende delen voordat de ladder wordt gebruikt.

ZICHT EN ANDER WERK

Zorg voor voldoende verlichting en een vrije route. Stel niet op waar hijslasten, vallende voorwerpen of verplaatsend materieel de ladder kunnen raken.

ELEKTRICITEIT

Beoordeel spanningsvoerende delen en bovenleidingen vooraf. Stel niet op zolang niet vaststaat welke afstand en maatregelen nodig zijn.

Afbeelding 20 Aanrijdgevaar

Bij twijfel over de omstandigheden: niet beginnen of het werk veilig onderbreken. Overleg met de leidinggevende.

Ladder als werkplek: alleen bij hoge uitzondering

Op de ladder staan om te werken mag volgens de Arbocatalogus alleen bij kortdurend werk, **als andere arbeidsmiddelen aantoonbaar niet mogelijk zijn**.

Een aparte risicobeoordeling is nodig. Alle onderstaande voorwaarden gelden tegelijk.

Stahoogte	Kleiner dan 5 meter
Totale statijd per project	Korter dan 2 uur
Statijd per persoon per dag	Korter dan 1 uur
Reiken en vasthouden	Minder dan 1 armlengte; voortdurend minimaal 1 hand aan de ladder
Voorwerp en materiaal	Lichter dan 10 kg en kleiner dan 1 meter
Kracht zetten	Minder dan 50 N; beoordeel de kracht die het werk vraagt
Opstelling en omgeving	Vaste, harde en vlakke ondergrond; antislip intact; geborgd; geen aanrijdgevaar
Wind en gladheid	Minder dan windkracht 6; geen gladheid

Afbeelding 21 Verkeerd ladder gebruik

Onderhoud, keuring en vervoer

De ladder in goede staat houden

Vóór gebruik: visuele controle door de gebruiker. Een eerdere keuring vervangt die controle niet.

Periodiek: volgens wetgeving minimaal jaarlijks een inspectie door een deskundige. Bij intensief gebruik of overmatige slijtage vaker; volg ook de fabrikant.

Leg de inspectie vast in een rapport en maak de status herkenbaar. Laat gebreken door of in overleg met de leverancier herstellen. Geen eigen noodreparaties.

Bij twijfel over de omstandigheden: niet beginnen of het werk veilig onderbreken.

Overleg met de leidinggevende.

Verplaatsen en opslaan

Verplaats een ladder langer dan 4 meter of zwaarder dan 25 kg met twee personen. Houd zicht op de looproute en voorkom aanstoten.

Bescherm de ladder bij vervoer en opslag tegen beschadiging, vervorming en ongunstige weersinvloeden. Volg de gebruiksaanwijzing.

Voorkom onbevoegd gebruik **tijdens en na** werktijd. Haal de toegang niet weg zolang iemand op het dak is of deze nodig heeft om veilig te kunnen vluchten. Voorkom dat derden de via de ladder de werkplek kunnen betreden.

Afbeelding 22 Missende stabiliteitsbalk

Afbeelding 23 Zwaarder dan 25 kg, niet alleen tillen

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

De werkgever zorgt voor:

Een onderbouwde keuze voor een veilige dakopgang en, alleen waar nodig, een ladder als werkplek.

Geschikte ladders, passende borgingsmiddelen, veilige afstap en geregeld materiaaltransport.

Begrijpelijke voorlichting en praktische instructie, inclusief de gebruiksaanwijzing. Extra begeleiding waar nodig, bijvoorbeeld bij jeugdigen en onervaren medewerkers.

Onderhoud, deskundige inspecties en vastlegging daarvan.

Toezicht en tijdige aanpassing van de werkwijze als de situatie onveilig is.

De medewerker zorgt voor:

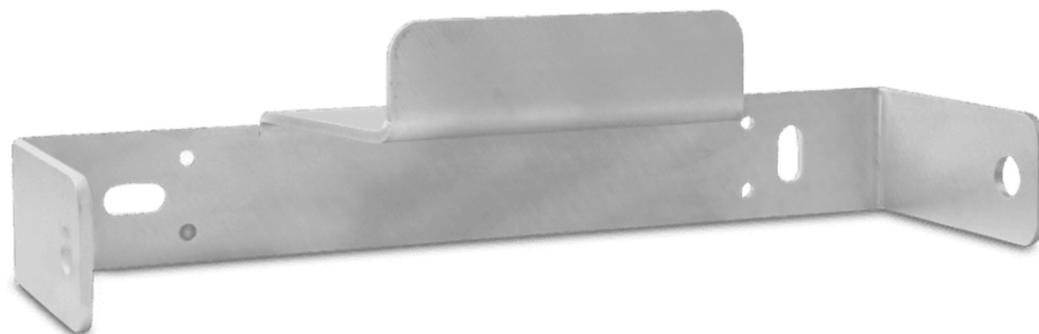
De controle van ladder, opstelling, borging en overstap vóór gebruik.

Gebruik volgens de instructie: handen vrij bij het klimmen, houvast houden en geen onveilige belasting.

Het vrijhouden van toegang en afstap en het netjes behandelen van de middelen.

Direct melden van gebreken en gewijzigde omstandigheden. Een onveilige ladder niet gebruiken.

Elkaar aanspreken en stoppen bij twijfel. Niet zelf een afgesproken beveiliging verwijderen of omzeilen.

Afbeelding 24 Ladderbeugel

Laatste controle op de werkplek

Loop deze punten met elkaar na voordat de ladder wordt gebruikt. Kijk daarbij naar de situatie zoals die nu is, niet alleen naar het werkplan.

☐	KEUZE	Is de ladder voor dit gebruik nodig en is de afweging bekend?
☐	MIDDEL	Is de ladder geschikt, compleet, schoon en gecontroleerd?
☐	OPSTELLING	Staat hij stabiel, onder de juiste hoek en binnen het toegestane hoogteverschil?
☐	BORGING	Kan hij niet onderuit of opzij schuiven, ook bij de eerste klim?
☐	OVERSTAP	Kun je met houvast veilig naar het dak en naar de beveiligde werkplek?
☐	OMGEVING	Zijn verkeer, weer, verlichting, elektra en andere werkzaamheden veilig beoordeeld?
☐	GEBRUIK	Blijven je handen vrij, is materiaaltransport geregeld en weet je hoe je kunt terugkeren?